

פרוטוקול מס. 57/ב

מישיבת ועדת הכספים, שנתקיימה
ביום ג', י' בתמוז תשי"ג (23.6.53) ב-8.30.

נוכחים:

י. גורי - יו"ר	א. הרצפלד
א. אלישר	ק. לוז
י. בדר	י. פורדר
ש. בז'רנו	מ. קלמר
א. גניחובסקי	
ש. דיין	

מזמנים:

השר פ. לבון	
מר אייזנברג	- מנהל בתי-המשפט
מר קוקיה	- מנהל משרד המשפטים
מר ויינשטיין	- משרד המשפטים
ד"ר ברגמן	- משרד האוצר
מר קטרון	- משרד המשפטים
מר ספיבק	- משרד האוצר
מר בזק	- מזכיר

סדר היום:

1. המשך הדיון במשכורת השופטים.
2. ועדת הייעל.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

1. המשך הדיון במשכורת השופטים:

י. בדר:
 דרושה ללא ספק ריפורמה ששיטת המשכורת של השופטים. ביחס למבנה המשכורת - אני חושב שיש לבטל כל תוספות חופשיות ממס הכנסה. כיום יש לצד אפשרות רבה יותר מאשר לפני שנתיים; אז על הכנסה ברוטו של 2100 ל"י לשנה הגיע מס ההכנסה ל-75%, ואילו היום על 2500 ל"י יחולו רק 50%, ולכל אלף נוספות - 5%. לכן טוב יותר לתת לשופט משכורת של 500 - 600 ל"י לחודש ולא לתת כל סכומים פטורים ממס הכנסה.

יש לקשור באיזה אופן שהוא את משכורת השופטים עם משכורת העובדים המשפטיים בשירות הממשלה. אם-כי הצורך באי-תלות משפטית הוא שונה לגמרי ביניהם, אין הבדל בצורך באי-תלות חומרית. לא יתכן, למשל, ששופט שלום, שהוא לפעמים בחור צעיר, יהיה בעל משכורת גבוהה יותר מאשר העובד הגבוה ביותר בשירות המשפטי.

בש.

בכל אופן, יש להעלות את שכר השופטים, ואני מציע לעשות זאת בצורה זאת:

(א) לקבוע סולם משכורת אחיד לכל העובדים המשפטיים של המדינה, כולל שופטים.

(ב) להוסיף לשופטים תוספת מיוחדת.

אני בעד תוספת ותק לשופטים, כי זה מוסיף להם אי-תלמת. אחריותו של **סקט** תלויה בדרגתו, ואילו אחריות כל שופט היא שווה, כי טעות של שופט-שלום, למשל, ביחס להערכת העדויות אינה ניתנת לתיקון בשום אינסטנציה. כן היה זה בריא מאוד לו שופט לא צריך היה לשאוף להעלאה בדרגה, ויראה את תפקידו בדרגה בה הוא מכהן כתפקיד קבוע. לכן, אם תהיה תוספת ותק, יוכל להיות ששופט-מחוזי בעל ותק של 20 שנה, למשל, יקבל משכורת גבוהה יותר מאשר שופט-עליון חדש.

ק. לונ: ראשית, אני סבור שהתזכיר שקיבלנו לא צריך היה להכתב על דעת בתי-המשפט, אלא על דעת השופטים.

ההחלטה האחרונה של ועדת הכספים בענין משכורת השופטים סיפקה פחות-או-יותר את תביעות השופטים. אולם מאז חלו שני דברים: ראשית - ההתייקרות, שנית - הפרש הבלתי-מספיק לדעת השופטים בין משכורתם למשכורת השייכים המקצועיים, הרפואי והמשפטי.

ביחס להפרש זה, יש כאן שגיאה אפטיית: משווים כאן את המשכורת האחרונה של השופטים עם משכורת השירותים האלה לפני שחלה ההעלאה, אולם התביעה להעלאת המשכורת בשני הדברים הופנתה למקומות שונים. סיפקו לכולם את התביעות, אך ועדת הכספים טיפלה רק במשכורת השופטים. לכן לא צריך להשוות משכורת שו של השופטים לפני שסיפקו את התביעות. אף פעם לא חשבה הוועדה שיש צורך בהבדל גדול בין משכורת השופטים למשכורת השירות המשפטי. לכן אין מקום לנימוק זה.

אני טוען שמשכורת השופטים מספקת, אך בעיית השכר בארץ היא כללית ויש צמיחה בין כל הדרגות, ואי אפשר להעלות חלק אחד של המשכורת מבלי להעלות בחלק אחר. לכן יש לקיים דיון יסודי עם הממשלה ונציבות המנגנון בענין זה, ואין לקשור זאת עם אישור התקציב וצריך להיעשות תוך שנועות מספר.

א. אלישר: נכון הוא, שקיים מעגל קסמים במדינה בענין משכורת, ויש לדון בדבר כקשור למשכורת המנגנון, השרים, חברי הכנסת וכו'.

מכיוון שישנה בעיה כללית של שכר אנשי המקצוע במנגנון, יש לדון בהיקף מלא בבעיה זו, כי לא יתכן שממשורת השופטים תהיה נמוכה מזו של סבל בנמל חיפה או מזו של נהג אש"ד, גם בגלל עמדתו, גם בגלל אחריותו וגם בגלל השנים הרבות שעליו היה להקדיש ללימוד המקצוע.

אני תומך בהצעת חבר הכנסת בדר בענין תוספת הוותק, אולם יש להוסיף לכך, שאם שופט בעל ותק יועלה לדרגה גבוהה יותר ומשכורתו הקודמת תהיה גבוהה ממשכורת שופט חדש בדרגה הגבוהה - תשאר לו משכורתו הקודמת והוותק הקודם.

י. פורדר: אני מוכן לקבל באופן עקרוני את גישת השופטים, אך מצד שני עלינו גם לדאוג לאיזון תקציב המדינה, ועלינו להכריע בעדיפות דרישות חיוניות שונות.

ההשוואה עם אנשי השירות המשפטי לקויה עיני. יש מדינות בהן השיטה היא שדווקא השופטים שהצליחו בתפקידם מועברים למשרד

המשפטים.

מר אייזנברג:

אני שומע זאת בפעם הראשונה.

י. פורר:

על כל פנים, אי אפשר להגיד באופן גולבאלי, כי שופט שלום צריך לקבל יותר מהמנהל הכללי של משרד האוצר, האחראי לכל תקציב המדינה ולא לפי פקטרים.

אנו צריכים להגיע לשיטה של תשלום משכורת גבוהה יותר לפקידים ולשופטים, ואילו השיטה הקיימת של תוספת היוקר מקטינה ביותר את המתח בין הדרגות. המסך השיטה הקיימת מסכן את קיום המנגנון בכללו. אני חושב שאנו יכולים להרשות לעצמנו לשלם משכורת גבוהה יותר ל-500 הפקידים הגבוהים ביותר במדינה, ואני מציע שהממשלה וועדת הכספים יחפשו את הדרך לכך. הצעה זו תחול גם על השופטים, אם כי ביחס אליהם קיימת שאלת עמדתם ויחידת במינה במערכת ושלטה של המנגנון.

א.מ. גניחובסקי:

הצעתו של חבר הכנסת פורר נכונה, אך אני חושב שאין להכליל בענין זה את השופטים, כי יש להם עמדה אחרת ואין לחכות עד לפתרון כל הבעיה הרחבה הזאת.

אני חושב שעמדת כל שופט שלום היא חשובה מהפקיד הגבוה ביותר, כי זוהי שאלת היחס כלפי המשפט. גם בישראל היה שופט חשוב יותר מהמלך.

כשאנו מדברים על שופטים, אין לשכוח שהמדובר בכל השופטים, כולל השופטים הרבניים, וכל סידור שיוחלט עליו - יחול גם עליהם.

ד"ר ברגסון:

ברצוני לנגוע רק בצד התקציבי של הבעיה. הגשנו לוועדה הצעת מתקציב מאוזן, ואם יוחלט על העלאת משכורת השופטים - תצטרך הוועדה להחליט אי לו פעולות אחרות יש לצמצם. מאחר שישנם עכשיו כ-80 שופטים ו-43 שופטים רבניים, הרי תוספת של 60 לירות נטו לשופט פירושה הוצאה נוספת של 100 אלף לירות נטו, שהברוטו שלה הוא הרבה יותר גבוה.

בעצם משרד המשפטים משלם את מס ההכנסה עבור התוספת לשופטים החופשית מס הכנסה, מאחר שלא רצינו ליצור סוג משתכרים הפטור מס הכנסה, וכן לא הסכים נציג מס ההכנסה לוותר על הכנסה זו.

מר אייזנברג:

עוד בדיונים הקודמים בענין זה אמרו השפטים, שרצוי שלוועדה יהיה אומץ להגדיל את הברוטו כדי לא לקבוע סכומים פטורים מס. גם עכשיו מעד פים הם דבר זה, ולמעשה כבר נעשה צעד כזה בקשר לשירות המשפטי והרפואי. דבר זה רצוי גם מבחינת הפנסיה אשר משתלמת מהמשכורת היסודית ולא מהסכום הפטור מס.

אני מערער על קשירת משכורת השופטים למשכורת עובדי המדינה, כי יש להחליט פעם שהשופטים אינם עובדי המדינה, אלא כת מיוחדת, כפי שנהוג בכל המדינות הדמוקרטיות והנאודת. באנגליה, באמריקה, בהולנד וכדומה מקבלים השופטים משכורת הרבה יותר גבוהה מהשרים והפקידות הגבוהה ביותר, כדי להבטיח את הפרסטיז'ה של השופט. לא זכנן שלא יהיה הבדל בין משכורת השופט לבין משכורת הפרקליט המחוזי המופיע בפניו.

אני מזלזל באחריות פקידים גבוהים, אבל אין להשוות אחריות זו לאחריות שופט הדין לא רק את האזרח, אלא גם את המדינה, השרים והפקידות הגבוהה ביותר, ומצבו הכלכלי צריך להיות מבוטס כדי שלא תהיה נתון לאיזו-שהיא השפעה, גם מתחת לסף הכרתו.

בש.

בארצות רבות, כדוגמת אנגליה וארה"ב, ישנה עכשיו נטייה גדולה להעלות את משכורת השופטים, הגבוהה בלאו-הכי. באנגליה למשל, קיבל שופט שלום 2000 ליש"ש לשנה, ובשנה החולפת הוסיפו למשכורת זו 800 ליש"ש, וכן יש לו זכויות מסוייכות בקשר עם פטור מס.

אין עיני השופטים צרה במשכורת השירות המשפטי, ואני בדעה שיש לתת לפרקליטים הסמלאים תפקיד חשוב ובכשרון רב משכורת ראויה. אך בכל זאת צריך השופט לקבל משכורת גבוהה יותר כדי שיוכל להשאר כל חייו בתפקיד ולא לחשוב מדי פעם על עזיבת העבודה. שופטים מעולים אחדים כבר עזבו את השירות: בת"א שופט מחוזי ושופט-שלום, בחיפה - שופט-שלום, בירושלים - שופט-מחוזי ושופט-שלום. אם לא תמצא הדרך להעלאת משכורת השופטים באופן ניכר - יש סכנה שיעזבו שופטים רבים, דווקא המעולים ביותר הטביאים כבוד לית-המשפט ולמדינה.

אני תומך בהצעת חבר הכנסת רובין, שיש להפריד פעם בין השופטים לבין שאר הפקידות הממשלתית. עקרון זה נקבע עוד בוועדה הראשונה של גרנות, ויש לקבוע זאת גם כאן. איני חושב שקיימת מדינה נאורה אחת, שם צמודה משכורת השופטים למשכורת שאר עובדי המדינה.

השופטים דורשים תוספת ותק, והנימוק של חבר הכנסת בדר הוא נטן. כמו כן מבקשים השופטים, שאר התשלומים, כדוגמת 15 הלירות לילד, ישארו כפי שהם.

כשבאים לקבוע את משכורת השופטים, יש לזכור שבעצם רוב חברי הכנסת אינם חיים ממשכורתם, אלא אמצעים אחרים, וגם אם אין לחבר כנסת הכנסה כעורך-דין, חפא, מנהל חברה וכדומה - יש לו הכנסה מכתובת מאמר, הרצאה וכו'. אולם לשופט אמור להרוויח נוסף למשכורתו אף פרוטה אחת. לצערי מצאו השופטים, בגלל הלחץ החומרי, דרך של הרצאה בפקולטה למשפטים, אולם דבר זה אינו רצוי בהחלט ומפחית, למשל, את יעילות העבודה של השופט. אולם השופטים הודיעו לשר המשפטים ולי, שאם לא יאפשרו להם זאת - הם יעזבו את השירות. דבר זה חל גם על השופטים העליונים.

יש לתת לשופט אפשרות לחיות חיים קצת יותר מרווחים, שיוכל לבקר גם בתיאטרון או בקונצרט. אני יודע ששופטים נמנעים מלבקר במקומות שהם חייבים לבקר שם, כי אין ביכולתם להזמין אנשים אליהם. שופטים שחיו ברווחה גדולה לפני כניסתם לשיחת ה' אין להם כל נוחיות בדירתם, אין להם עוזרת וכדומה. אני חזיתי זאת מבשרי, ולא רק שהוצאתי את כל חסכוני - הייתי מוכרח גם למכור רכוש כדי שאוכל להתקיים. אולם הגיעו מים עד נפש - והשופטים לא יוכלו להחזיק מעמד במשכורת של היום.

אני הופעתי בפניכם בתור מנהל מתי-המשפט, ובציגות השופטים מבקשת לאפשר להם להופיע בפני הוועדה ולהרצות את טענותיהם.

היו"ר י. גורני:

מאחר שעלי עוד לשקול בדעתי בענין זה, ברצוני להעיר רק שתי הערות מבלי ללהביע

דעה על עצם הענין:

ראשית - הייתי מבקש את השופטים לא להתעלם מהאספקט של הבעיה הכללית של השכר במדינה, כפי שהטביר קדיש לוז.

שנית - אני חושב שאין קשר גומלין בין משכורת ופרסטיז'ה, כי הפרסטיז'ה של האדם קשורה בסגולותיו האישיות, במילוי תפקידו וכדומה, אולם לא במשכורת. אפשר גם להגיע למסקנה שבמדינה עננה זו יש הכרח לטפח אורח חיים צנוע, והשופט, וכן חברי כנסת ושרי המדינה, מורים ומחנכים, צריכים לתת דוגמה לאורח חיים זה.

לעצם הענין יש לי גישה פרקטית מאוד, אף-על-פי שבדרך כלל אני שואף לנהוג בקו של עקרונות: אם אין המדינה

בש.

יכולה לגזור על המשכורות בשוק הפרטי, והיא זקוקה לסוגים מסויימים של עובדים שבלעדם היא אינה יכולה להתקיים - היא יכולה לעשות אתם הסכמים ולא לקשור אותם לדירוג הכללי.

נצטרך עוד לקיים דיון בפנין זה בוועדת המשנה, לשמוע את הגורמים שבזכיר קדיש לוז, את השופטים ואת מר אייזנברג. מאחר שאת תקציב משרד המשפטים עלינו לאשר בזמן הקרוב ביותר - אני מציע שלא נקשור את בעיית המשכורת עם אישור התקציב.

(אחרי כן הדיון על ועדת הייעל, סקירת השר פ.לבון.)

בש.

ב. ועדת הניעול:

השר לבון בענה לבקשתנו להרצות לפני הוועדה על סיכום עבודת הניעול.

היו"ר י. גורין:

השר פ. לבון:
אנו עומדים לפני גמר עבודתה של ועדה זו. אין פירוש הדבר שהפעולה צריכה להיפסק, אולם ועדה זו הביעה פחות-או-יותר לסיכום עבודתה, והממשלה מצטרף, בוודאי, להחליט באיזו צורה להמשיך בפעולה זו.

ראשית, באילו שטחים לא מיפלה הוועדה? לא טיפלונו במשרד החוץ, כי כידוע הוטל על מזכיר הממשלה לחקור בשאלות משרד החוץ, אמנם בחוץ-לארץ, אבל מנגנון והוצאות משרד החוץ בחו"ל הן העיקריות במשרד החוץ. מזכיר הממשלה הגיש דו"ח לממשלה בעניין זה, והיא צריכה להחליט בעניין.

לא טיפלונו במשרד המשטרה, כי אין בכוננת הממשלה להקטין את מספר השוטרים, ובמשרד המשטרה ישנם כ-6000 שוטרים לעומת 200-300 שאינם שוטרים. לא טיפלונו במשרד המשפטים מטעם דומה, ובמשרד הדתות - מטעמים אחרים. כן לא טיפלונו בשטח עובדי הצבא, אם כי זה שטח רחב. היות ושר הבטחון בעצמו קיבל עליו את בדיקת עניני האדמניסטרציה של הצבא, ומאחר שיש לשם כך צורך בלימוד כל בעיות האדמניסטרציה בצבא - לא טיפלונו בעניין. אולם טיפלונו במשרד הבטחון, שהוא אמנם רק חלק קטן מהמערכת הזאת.

כן לא טיפלונו במבקר-המדינה, בכנסת, בלשכת הנשיא. כן לא טיפלונו כמעט בחברות הממשלתיות, אם כי הן מהוות כבר חלק נכבד מפעולות הממשלה, פרט למקרה אחד עליו אעמוד אחר-כך.

באשר לשיטת עבודת הוועדה: הוועדה דתה

מורכבת מ-6 חברים, כולם עובדי המדינה. הוועדה תכנסה כמעט מדי שבוע לישיבות, אולם בישיבות רק נתקבלו החלטות על יסוד בדיקות שנעשו על ידי ועדות המסנה. העבודה העקרית נעשתה על ידי ועדות מסנה למשרד או לעניין, שהיו מורכבות מאדם אחד, מסנים או מסלוסה, לפי העניין. עבודה זו נעשתה מיקרו על ידי מתנדבים עובדי מדינה, שנוסף לעבודתם הרגילה הקדישו מזמנם לעבודה זו ללא כל תשלום מיוחד. מסיבה זו לא היה לנו צורך באף עובד אחד, אפילו לא מזכירה, וכל הוצאות הוועדה במשך 6 החודשים של פעולתה היו 1600 ל"י, מזה עלתה לנו מומחית מחו"ל שנמצאה בארץ, ושאר-כך נתברר שכולנו לעשות את העבודה גם בלעדה, 800 ל"י, ו-800 הל"י הנותרות היו הוצאות אס"ל ונסיעות. אני חושב שאם-כך דבר זה הטיל הגבלות מסוימות על הוועדה ו אבי בטוח שהדבר לא פגע בתוצאות העבודה.

מה היה תפקידה של הוועדה? -תפקיד

הוועדה היה להגיע לקימוצים במגוון ובהוצאות, אבל לא בדרך של קיצוצים מכניים וסוויים על-ידי השלת סיכום של אחוז מסויים על כל המשרדים, כפי שניסו לעשות מקודם, אלא על פי בדיקה של כל משרד מטרד ועל ידי חיפוש מקורות המאפשרים קימוצים.

אביא לפניכם עתה את המספרים המסוכמים:

במירד ראש הממשלה החלטנו על פיטורי 85 עובדים, והם הוצאו לפועל. מלבד אלה פוטרו גם מספר עובדים ארעיים. כמשרד המסחר והתעשייה החלטנו עד לפני ימים אחדים (עכשיו החלטנו על תוספת פיטורים) על

920, והוצאו לפועל - 903. במסדר העבודה החלטנו על פיטורי 344, וכולם הוצאו לפועל. במסדר העבודה הוחלט על 98 ו-90 הוצאו לפועל. במסדר הפנים הוחלט על 186, הוצאו לפועל - 160. במסדר החקלאות הוחלט על 65 וכולם הוצאו לפועל, במסדר החינוך והתרבות הוחלט על 151 והוצאו לפועל 155 (מספר זה אינו סלל מורים, כי רק כאשר יכנס חוק החינוך הממלכתי לביצוע אפשר יהיה לבדוק את אפשרויות הקיצוץ בשטח זה). במסדר התחבורה, כולל המפעלים, החלטנו על פיטורי 592 והוצאו לפועל 432. במסדר הבריאות הוחלט על 141, הוצאו לפועל 135. במסדר הדואר הוחלט על 125, עד היום הוצאו לפועל רק 45. השנינו את פיטורי 80 הנוספים כי בינתיים החליטה הממשלה על הקמת בנק הדואר, ואולי אפשר יהיה לקבל מכאן עובדים מתאימים לבנק הדואר. במסדר האוצר הוחלט על פיטורי 335, הוצאו לפועל רק 210. על ידי איחוד מפעלי תזונת הילד פיטרנו 45 עובדים מלאים, ועל הפרק פיטור 120 בערך עובדים חלקיים. החלטנו לרכז מפעל זה במסדר החינוך, כי פעולה זו נעשית בעיקר במסגרת בתי הספר וגני הילדים. במסדר הבסחון החלטנו על פיטורי 140 עובדים והוצאו לפועל 94.

בסיכום: הוועדה החליטה על פיטורי 3227 עובדים, המזה הוצאו לפועל ופוטרו 2843, וכסאניאוסר "פוטרו", הרי הם פוטרו מסש.

הסיבות העיקריות להבדל בין ההחלטה וההוצאה לפועל הן: בנטל חיפה החלטנו על היאורגניזציה של הנטל. יש 3 מטטרות - מטטרה רגילה, מטטרת המכס ומטטרת מינהלת הנטל. הטיפול במטענים הוא מורכב מאוד ואדם צריך להסתובב לשם כך בכמה תחנות ושונות. על פי הפרינציפ של ועדת סלוטון הצענו הצעה, לפיה יהיו נתונים כל הגורמים הפועלים בנטל חיפה לרשות מינהלת הנטל, ובמסגרת זו כל אחד מהגורמים יעשה פעולה שלמה ונפרדת. ההצעה היתה פשוטה וטועה לה גם מבחינת הקימוץ בעובדים וגם מבחינת פיסוט תהליך העבודה בנטל. אולם לצערי הרב החליט שר התחבורה החדש סביכולתו להגיע לאותו קימוץ של 317 עובד לפי שיטה אחרת, והסכמנו לכך. אולם עד היום, לאחר חדשים רבים לא הוצא הענין לפועל, והמצב בנטל הוא כפי שהיה.

הנקודה הבאה בה לא היתה הוצאה לפועל מספיקה היא בשטח החשב והגזברויות. החלטנו על שינוי יהוע בסדרי היחסים בין החשב והגזברויות, מתוך כוונה להגזברויות תוכלנה לפעול באופן עצמאי במסגרת התקציב, מבלי להזקק לאיסור מוקדם של החשב בכל פרט קטן, והחשב יוכל לפעול בשטח בו הוא צריך לפעול - הפיקוח על סדרי פעולתו והפעלתו של התקציב, כדי שנוכל גם לדעת בכל חודש מה טעב ההכנסה וההוצאה על ידי סידור זה ניתן היה לקמץ כ-100 - 120 עובדים, אך הסידור הופעל לאחר מאמצים רבים ומכאובים וצא הוצאה של סטיה מהמקובל, ודבר זה גרם לעיכוב בהוצאה לפועל, אולם אני מקווה שהדבר יוצא לפועל בשלמותו.

כן התעכבה ההוצאה לפועל במרסם התוסבים. על יסוד ידיעותינו ועל יסוד פניות רבות מן הצבור מסש על הסבל הרב בגלל פיצול עניני הריסום במדינה, כאשר צריך בשביל הוצאת תעודת-זהות לגשת למסדר אחד, בשביל חידוש תעודת זהות באבדה - למסדר שני, פנקס סזון - מסדר שלישי, תעודת לידה - רביעי וכו'. צדדו, והמסדרים הם גם טפוזרים, דבר הגורם נוסף לסבל גם הגדלה מיותרת של המנגנון - לכן **רצענו** להקים מרכז ריסום לכל עניני הריסום של האזרח במדינה. הסדר זה יוכל לקמץ 120 - 150 עובדים. אולם הדבר היה קסור בוויכוחים קשים עם המסדרים - אם כי בכל 3 המסדרים **סדי** אותה מפלגה - אולם בימים האחרונים נסתיים הוויכוח והוסכם לקבל את הצעת הוועדה לריכוז פעולות הריסום במסדר הפנים על ידי המלכהל המחוזי. לכן רק עכשיו טתחילים בביצוע הדבר, וזוהי הסיבה לעיכוב ההוצאה לפועל. אגב, על ידי סידור זה נוכל גם להגיע לסידור כרטיסיית אוכלוסיה פחותאן יותר סטודרת.

בש.

בימים האחרונים החלטנו גם על תוספת קיצוץ במסרד המסחר והתעמולה, אשר יחול על 150 עובדים נוספים, ממחלקת הפיקוח.

אין כל ספק שבזמן קצר מאוד נגיע למלוא מספר הפיטורים והוועדה החליטה עליו, ויתכן שאפילו קצת יותר.

ועתה, כמה קווים על שיטת הפעולה שלנו. היות והחלטנו לא ללכת בקו של קיצוצים מכניים, היינו צריכים לבדוק כל ענין וענין. היו דברים בהם היינו מעוניינים בקיצוץ באנשים, והיו דברים - בקימוץ בהוצאות. אתחיל בקיצוץ בהוצאות:

ענין פקידות הנסיעות. היתה ועדת מטנה לענין זה שבדקה את חשבונות השירות, והגיעה למסקנה שזהו עסק ביש בעל קדעון, אם כי אין כל הצדקה מבחינה אובייקטיבית ליהיה זה כך. הגענו, לכן, למסקנה שיש לבטל את השירות בכללו והחלטנו על סדרי נסיעות פקידים ברכבת, באוטובוסים ובטוניות צבוריות. לאחר בטיול של חרטיים אפשר להגיד, שמחוצ לעבודה אין כל תלונות מצד העובדים - ההיפך, זה יותר שח. מסכל רבע שעה יוצאת טכנית - אלא הגענו גם לקימוץ של 100 - 200 אלף ל"י לשנה לפחות.

ענין הפקידות הנדרשת. היו כ-550 פקידים נדרשים, אכלו 9,5 מליון ק"ט בשנה. הפחתנו מספר זה ב-220 פקידים והורדנו את מספר הקילומטרים ל-4 מליון. דבר זה מחוזה קימוץ של חצי מליון לירות בערך.

טלפונים! ביטלנו כ-300 טלפונים, מתוך מספר כולל של 700, בכתי הפקידים על חשבון המטסלה. מחוצ לחסכון בהוצאות התקנת הטלפונים יתן זה קימוץ של 75 אלף ל"י לשנה.

אלו הן דוגמאות אחדות של קיצוצים שאינם קטורים דווקא במקטנת מספר העובדים. אתן לכם שתי דוגמאות נוספות, שאנו עומדים לגסור את בדיקתן, וראשית - המדפיס הממשלתי. על שור טענות של מסרדים רבים בתעוררה הטאלה מדוע המדפיס הממשלתי הוא יקר יותר מבתי דפוס פרטיים. לאחר בדיקה נוכחנו, שהסיבה היא בכך, שהמדפיס הממשלתי טובטח טראט בכל העבודה של המטסלה. ועדת המטנה שבדקה את הענין מציעה ריאורגניזציה של המדפיס הממשלתי בצורה שהמדפיס הממשלתי יהיה טוסד רק לדאגה לנייר ולקבלת עבודות, ולכך יספיקו 3 - 4 עובדים. בתי הדפוס של המטסלה ייפכו לחברה, עבודות הדפסה גדולות של מסרדי המטסלה תימסרנה על פי מכרז, וקטנות - לחברה זו במחיר שהוא שות ב-20% מהמחיר המקובל בשוק. אין לי ספק שריאורגניזציה כזאת תעלה את עבודת הדפוס במטסלה, וגם תקטץ בהוצאות.

עוד

ועדה שניה, שלא גמרה/את עבודתה, עוסקת בקו דומה בטח מע"א. כל עבודה ממשלתית, גם הקטנה ביותר, נעשית עתה על ידי מע"א, וגם כאן ישנה טענה מצד המסרדים, שעבודות לא נעשות בזמן והן יקרות מכפי שהדבר מחוייב. קו פעולת הוועדה היא בדיקת ענין זה ברוח הבדיקה בטח המדפיס הממשלתי.

כאמור, הגענו במסרד העבודה לקימוץ של 344 עובדים. חצי מכך הוא בזכות העובדה, ביטלנו מספר נפות וריכוזנו את הזרועות האדמיניסטרטיביות ב-3 נפות במקום 5. אין לי ספק שאם ננהג בשיטה שלא להרבות בחלוקות גם במסרדי אחרים נגיע לתוצאות גדולות בקימוץ, ללא פגיעה בכוסר עבודת המטסלה.

שטח האפוסטרופוסים: ישנם 4 אפוסטרופוסים במדינה - האפוסטרופוס הכללי; האפוסטרופוס על נכטי נפקדים, האפוסטרופוס על רכוש האויב והאפוסטרופוס על הנדפנים. לאחר בירורים לונים

החלטנו על **הסדרת** האפוסטרופוס הכללי ואיחוד יתר האפוסטרופוסים במסגרת אחת. מטרת האפוסטרופוסים החדשים פעלו לפי חוקים שונים, אך אין זה מחייב מנגנונים שונים, כי אותו מנגנון יכול לכהן בכמה כתרים.

כן שאלנו את עצמנו אם הכרה הוא שהאפוסטרופוס יהיה האדמניסטרטור הבלתי אמצעי של הרכוש שבידינו. האפוסטרופוס לנכסי נפקדים מחזיק בדירות, וגם לעמידר דירות, בדרך כלל באותם המקומות. לאחר ויכוח לא-קטן והחלטת על שלב ראשון: עמידר תקח לידה את הטיפול בדירות הנפקדים בערי השדה, שלב זה יקטץ ב-250 עובדים. השלב השני יהיה בסוף השנה, כש, עמידר תקבל את הטיפול גם בדירות האפוסטרופוסים שבירוסלים, פו וחטיפה.

בדטח זה אנו עומדים בפני שאלה נוספת. מצד אחד מטפלת חברת "סטעי האומה" שבמסגרת החקלאות במסעי הנפקדים, ומצד שני מטפל האפוסטרופוס ב-25 אלף דונאם פרדסים. יש, לכן, צורך ברכב כפול במכונות עבודה כפולות ובמנגנון פיקוח כפול. אנו מסק טוענים, שמאחר שעונות העיבוד שונות - יכול אותו סדקטור, למשל, לעבד בעונה אחת זיתים ובעונה שניה - פרדסים, בכל אופן, איחוד פעולה מעין זו יביא לקיטוך באנשים, אך בעיקר בציוד. שאלה זו עדיין עומדת בפנינו.

כן הכנסנו סידורים חדשים אחדים במסגרת הפנים, מהסכמה במורה עם הנהלת המסד. ביטלנו את סידורתי העליה והעברנו את תפקידם למנהל המחוז. ביטלנו את הפיקוח המיוחד של מסד הפנים על הגבולות והעברנו זאת למסדה ללא חוספת פקידים. כן צמצמו את אגף התכנון, הקטנו את מספר העובדים בו מ-150 ל-78 וחיצקנו את המחוזות כדי שלא יהיה להם צורך להיזקק בכל דבר קטן במרכז.

כן טיפלנו בענין נורמות עבודה לארכיביים, וההכרה הכללית היא, שעוד אפשר להעלות נורמה זו. מאחר שבארכיביים של הממשלה עובדים 1000 איש, הרי כל סיפור בסדרי העבודה והעלות המפוקא. עטוי לקטץ הרבה.

טיפלנו לא מעט בדיאורגניזציה של הדיוור הממשלתי. נעשתה פעולה לא-קטנה, שבירוסלים היא הולכת לנבטרת, לרכז עד כמה שאפשר מסדריים במקום אחד, וכאן תלוי הדבר גם בתנאים אובייקטיביים של הדיוור.

כן עומדים אנו לגמור את הטיפול בדברים נוספים, שאחד מהם הוא ענין התובלה ברכבת. דבר זה יכול להיות גם להקטין את הגרעון ברכבת, אך הקושי הוא ראשית בק, שאין הרכבת מגיעה לכל המקומות, ושנית - אין הרכבת נלהבת כל כך לקבל עליה אחריות מלאה זו, של הובלה גם במכונות מים מהרכבת ולרכבת. אנו נמצאים עתה בבירור שאלה זו, הקטורה גם בסידורים טכניים מסובכים.

אנו מטפלים גם בענין שהובא לפנינו על ידי מבקר המדינה - הכנת התקציבים של המסדריים. עובדה היא, שהתקציבים הנוצעים מלכתחילה על ידי המסדריים הם גדולים מאוד, וגם אחרי סקצצים אותם בצורה אכזרית - יכולים אחת כך המסדריים לעבוד כרגיל. סיבת הדבר היא בגישה הבלתי רצינית ל: בדרוס הרבה, מולי נקבל קצת יותר. מבקר המדינה הזמין טומחה מחו"ל שדק את הענין והציע הצעה מסוימת לארגון עיבוד התקציבים על ידי המסדריים. מבקר המדינה, אחר עבדנו כל הזמן בשיתוף לבבי, ביקש מאתנו לקבל ביצוע הטלצות אלו, ואנו מטפלים בדבר.

ישנן שאלות רבות שהחלטנו בבירורן, אבל כנראה ועדה זו לא תסיים בהן, כגון: סידורתי השידור במדינה, הסידורתיים הנוציאליים לנו במסד הסעד, הבריאות ועוד, תקציב מסד הסעד לגבי הילדים, שוועדת הכספים יכולה לסיים את הטיפול בו. נראה בעינינו שטובה, שבתקציב מסד הסעד נמצא סכום של רבע מליון ל"י לגבי ילדים, כי הגיוני היה שסכום זה יצורף למסד החינוך, ולמסד הסעד אפשר להסאיר סכנות מייצעת.

בעיה סיווגית שרק התחלנו לגעת בה היא בעיה הסדרים המחזוריים של סדרי המטלה. הטלנו על חברה לבקר בערי הסדה הזו, והיא מסרה לנו שורה של דינים וחשבונות מעניינים, ונזכרנו, שאם כי ישראל קטנה מרוסיה הצארית - ישנם כמה דברים דומים בסטח זה.

שאלות בוספות להתחלנו לטפל בהן הן: ענין ההדרכה חקלאית. יש תקן הדרכה של סדר החקלאות ויש תקן הדרכה של מנהל ההתיישבות של הסוכנות, ויש להם פועלים באולם המסדרות או במקומות שונים, כך שאני הסדריכים נוסעים לאותו מקום בשני כלי רכב. הדבר הטבעי הוא, למצוא צורה של איחוד ההדרכה או חלוקת המחזור בייני העמים, ויתכן נוכל לסיים ענין זה.

ענין הסירות הוטררינרי: הענין נגא לפנינו על ידי המוסחה של או"ם - פרופ' יפסון טדניה, שלא יכול היה להגין מדוע פועלים, כמעט באותם המקומות, גם סירות וטררינרי מטלתי גדול ומטועף וגם סירות, החקלאית גדול ומטועף. על יסוד הסדר מסויים ותחלנו בבירור נכסך ענין לקראת הטלת החלק המכריע של הטיפול הטררינרי על "החקלאית", כדי המטלה תתרכז רק באותם הענינים שק היא יכולה לעשותם: חוקים, פיקוח כללי, סכנת טגיפות וכו'.

לבסוף, ברצוני למסור לכם מספרים על תנועת העובדים בתקופת עבודתנו: בתקופה זו הגיעה תנועת העובדים ל-958 איש, מהם 590 זמניים שקיבלו קביעות (הזמניים בעצם אינם אלא זמניים מבחינה פורמלית, ולמעשה הם קבועים). התווספו 340 בערך עובדים חדשים שאושרו על ידי ועדת ההקפאה בראשות סר הפנים, בקטר לכל מיני החלטות של המטלה והכנסת: מס רכוש, מקדמה למס הכנסה, הקמת חיל הספר, וכו'. מספר זה רק 280 הם חדשים מס, ו-60 הם אנשים חדשים במקום אלה שהתפטרו ועזבו את הסירות.

היו

חברי הוועדה יכולים עתה להציג שאלות לסר לבון.

היו"ר י. גורני:

(א) מה היו היסודות לסדר פיטוריים העובדים?

מ. קלמנ:

(ב) האם נתתם הוראות גם בקטר לעבודת

זוגות במטלה?

(ג) האם פעלתם בסטח עבודת הטעות הזוטפות?

(ד) רציתי לדעת מי הם חברי הוועדה

ומאילו סדרים.

ראשית ברצוני להביע ברכה לוועדה ולפעולתה.

א. ס. גניחובסקי:

ברצוני להציג שאלות אחדות:

(א) מאחר שהקיסוצים הם לא רק במספר העובדים, אלא גם בהוצאת הייתי רוצה לדעת מה הוא הקיסוץ הכללי שהוטב על-ידי פעולת הוועדה.

(ב) האם יש בידכם אינפורמציה כיצד הסדרים האנשים המפורטים, וכיצד שתבטאת העזרה למפורטים מחוץ לפיצויים?

ב.ש.

ג) גם מחוץ לענין ההדרכה וההקלטה
יסוגה כפילות רבה בין פעולות המסילה והסוכנות. האם הוועדה טיפלה גם
בענין זה?

ד) האם מחוץ לחסכון תקציבי עסקה הוועדה
גם בדאגה לנזחיות המזרחיים? היתה, למשל, מעיה של איבוד כתמים
שנשלחו למסילה, בעיה של האשביים בנסל, וכדומה. במסדר הבריאות, למשל,
יושב הפקיד המקבל קהל, בדרך כלל קהל חולים, בקומה של ישיבה, ללא מעלית.
מדוע אי אפשרל עשות זאת בקומה תחתונה?

ה) הייתי מבקש וועדה זו לא תסיים
בזה את עבודתה, אלא תפעל כוועדה מתחדת לייצול וחסכון.

ו) אי אפשר להתעלם משאלות סוציאליות
הקשורות בפיתורים, ולכן היה רצוי שיפטרנו קודם כל אחד מבני הזוג
העובדי המסילה.

ז) במסר לנו, שכדי לפתור את בעיית
הסיידורים בנסל רצו לבנות בנין סרכוזי אחד. האם המלצות הוועדה יש
גם המלצות מעין אלו?

א. מליצור:

ברצוני לברך את הוועדה זאת אשר לקח
על התחלת העבודה. לדעתא זוהי רק התחלה
של העבודה, והיא משמשת רק לוגמה מה אפשר לעשות בסטח זה.

ברצוני לקבל את המספר המדוייק של
העובדים במבגזון המסילה, לא כולל סורים, במחנן לטורים. שר האוצר,
בכל אופן, דיבר על 36 אלף עובדים, ומכאן שהפיתורים אינם מביעים
אפילו ל-10%. לדעתי, גם 10% אינם מספיקים לאור מצבנו הכלכלי.

לא קיבלנו כל מושג על סדר הפיתורים.
אני חושב שיש נזק רב בשיטה של: בכנס ראשון - יוצא אחרון, כי אין זה
תמיד הטובן ליעילות.

מדוע לא יערו בנסל חיפה את אשר עושים
בנסלים גדולים יותר ומסודרים - שהסודרה תמצא על אחדות סוכן המניות
עד שתסדר לבואן? דבר זה היה קמץ לסדינה בהוצאות המדינה וגם היה סוזיר
את השם הטוב לנסלי ישראל.

מדוע מפקידים ציוד השייך למסילה בנסל
חיפה לטולל-בונה, ליצחק רוקח וכו', כמעט בלי תשלום? או שהמסילה תבהל
מסק זה או שתמכור את הציוד.

ביקרנו בבית המלאכה על הרכבת בחיפה,
ונוכחתי שבתפוקה זו לא היו מתקבלים הפועלים לעבודה ביום מקום אחד.

דוגמה נוספת: מוסד וליק אשר מקבל
תרוסה של 800 דולאר מצרכים מסוטטים מחו"ל, עליו להחזיק במשרדים אחדים
לקבלת אישורים יוניים. האם אי אפשר להנהיג דבר היה גבילו בתקופת המנדט,
שפקיד אחד מקבל סמכויות אלו מכל המסודרים הנוגעים בדבר?

אני מקווה שיבהיגו את ענין המיכרזים
גם בעבודות אחרות, במטח הפיתוח למשל. ברצוני לשאול, מדוע לא ירפו
גם את רשות הפיתוח לאותו מוסד שיקבל לידיו את נכסי המדינה והמפורסוטים?

במצב האבטלה שלנו יש לחשוב על בעיית

עבודת הזוגות.

בש.

מדוע לא יאחדו תפקידים טכניים של הסוכנות עם משרד החוץ, כפי שמאחדים את ההדרכה החקלאית?

ישנה תופעה של אסיפות סרובות של ראשי מחלקות בכל הארץ באמצע שעות העבודה, והקהל ביום זה אינו יכול לפקוט אף פקיד אחראי. מהי הסיבה לדבר?

ס. לונד:
אני סבור שהועדה צריכה להיות ועדה שתסדד, ביחוד מאחר שישנם שטחים שונים שלא נבדקו, כגון שאלת הייעול ברשויות המקומיות, או ענין החברות הממשלתיות.

בבירור התקציבים אני בפגשים מעולות הנעשות על ידי משרדים אחרים. יש, למשל, מועצה מדעית על יד משרד ראש-הממשלה, יש חס"ד, יש מכון וייצמן, וכדומה. צריך היה ליצור, אולי, מוסד אחד שיחלוש על פעולת החקירה. כך, למשל, יש בתקציב משרד הדתות תמיכה לישיבות ובמשרד החינוך יש מעיף לתרבות תורנית. מדוע צריך הדבר להיות מפורז? דוגמה נוספת: משרד הסעד מטפל בילדים דפקטיביים בפעברות, ומשרד החינוך - בחינוך מיוחד לילדים דפקטיביים.

י. פורר:
אחת הפעולות החשובות ביותר היא הקטנת החלק המדמיטריטיבי שבמסך והגדלת החלק היצרני.

אני סבור על כך שהוועדה תחילה בקימוצים בטנגנון, ואני יודע עד כמה דבר זה הוא קשה. אבל אני רואה שני תפקידים נוספים, חשובים יותר: ראשית - איחוד פונקציות בטנגנון הממשלה, ושנית - הגבלת הפונקציות של המדינה. הממשלה צריכה, אולי, לקנות חיטה, אבל אין זה מוצדק שהממשלה באמצעות טנגנונה קנתה כ-80% מכל הייבוא. כן אני מתנגד להקטת חברה ממשלתית מיוחדת למכירת פרדסים. לפי הסיוטה של תכנית השילומים ש'אשוס להיווצרות סקטור קטן של המסך ההתדרותי והפוטל בטסה זה, ולעומתו סקטור גדול של המסך המטלכתי.

המסך היסיבה רטפה אד.

אד.

פ. פורד:

האם טיפלתם בשאלו ירוסלים - תל-אביב, פיצול זה הוא אחת הסיבות העיקריות לאי-היעילות ולהוצאת סיווגרות. על הממשלה להחליט פעם אחת לתמיד, באיזה טקום היא רוצה לשכן את מטרדיה.

(2) האם הוועדה טיפלה בשאלת הפקידות הגבוהה? אינני חסיד של פקידים הבאים לעבוד בממשלה ממוסדות אחרים באופן ארעי, ואינני חסיד של אנשי דולר-לשנה, אינני טאמין בייעילותם. אם רוצים להגיע להתקדמות בשטח זה, עלינו לרכוש מספר - אפילו מצומצם - של אנשים בעלי יכולת ואחריות, שיעבדו בקביעות בממשלה, וגם לתת להם מסכורת הוגנת, ותנאים מתקבלים על הדעת.

י. בור:

אשר לוועדה, סבורני כי אחריות קשה רובצת על הממשלה על שהקימה ועדה זו בשעה כל-כך מאוחרת, ובינתיים נגרמו לנו הפסדים של מיליונים. חושבני כי המדינה תפגע עוד יותר באינטרס של המדינה אם היא תרשה לוועדה זו להפסיק את פעולותיה לפני הזמן. עוד רבה העבודה המוטלת על ועדה זו, ועליה לכן להמשיך בעבודתה.

שמענו מהשר לבון על הבעיות שהוועדה טיפלה בהן, ברצוני לדבר עתה על הבעיות שלא טופל בהן, וגם אזכיר כמה מהן:

בעיית הסכנה מחדש של שיטת המסים - לדעתי דרוש ריכוז בשטח זה, כי כיום יש סוגים שונים של מסים מטלטלים מקומיים. חושבני כי רפורמה זו לא תבוא ביזמת משרד האוצר, כי לו יש גישה קונסטרוקטיבית לדברים קיימים. לא יתכן שיהיו כמה מסי הכנסה, למשל, כי הדבר טרבה את ההוצאות, הן של הגביה והן של הסובבון, וגם סקטה על הציבור.

הוא הדין בנוגע למסים שאינם מביאים כל ברכה בצדם, כמו מס הרכוש החקלאי, אשר מכניס 130,000-140,000 ל"ש בשנה. עד היום יש שתי גביות בקשר למס רכוש עירוני, למרות שנתקבלו החלטות והמלצות בנדון.

פיקוח על המטבע - כאן יש אפשרות של קיטוצים על-ידי העברת סכומים מסוימות לבנקים.

יש לבטל את הכפילות בענייני סתן רשמינות שהיא אולי הכרח קואליציוני, אבל צריך להתגבר גם על זה.

בתי-המספט - על-ידי סינויים בנוהג והנוהל של הפרוצידורה בבתי-המספט, ובהם נחלת העבר, אפשר לחסוך עבודה, תקציבים, עובדים וטופטים.

שיטות כסי היתר, הסוביידיות והחשבון המסחרי דורשים בדיקה אכזרית מאד, ושם תמצאו טקום יחסוונות לא קטנים.

מטרה - יש לי הרושם כי המטרה יושבת יותר מדי בתחנות ופחות מדל בשטח, פירוש הדבר כי יש במטרה יותר מדמיניסטרציה ופחות ביצוע.

קיימת כפילות איופה בסירותי הבריאות, חצי תריסר מוסדות מטפלים באותם הסירותים. אני סבור כי מתפקידה של הוועדה לבדוק זאת ולהציע הצעות.

תקציב פיתוח - בעצם אין למדינה שני תקציבים אלא אחד, ועל-ידי בנין תחנה פיתוח יוצרים כפילות, שאפשר להימנע ממנה.

י. בדר:

רשויות מקומיות - דעתי היא כי על הוועדה לעשות עבודה מקבילה ברשויות המקומיות, ויש לה טכנות לכך.

הטכנות - למה תעמוד הטכנות היהודית מן הצד, ולמה לא תיעשה פעולת יעול וחטכון גם שם?

עובדים מפורטים - שאלו כאן על

גודל המפורטים - 3,000 איש, זהו כוח עבודה ניכר. מה נעשה בכדי לכלול אנשים אלה במסגרת הפעולה של "מהעיר אל הכפר"? האם החובה המוסרית שהוטלה על תושבי המדינה אינה מחייבת עובדי מדינה מפורטים?

לדעתי על הוועדה לספל גם במשרדים

ולא טיפלה עד כה, כמו משרד הבטחון. יש קיצוצים מכניים עלולים לפגוע בענין, אבל יש לבדוק את המצב. הוא הדין לגבי משרד החוץ.

איני שמח שהעבודה מתקיימת

היא רק 1,600 ל"י. חושבני כי אם ועדה זו - כמו משרד מבקר המדינה - זקוקה למוטחה או להוצאות, עליה לעשותן. איני סבור גם שעל הוועדה להיות גוף שעל הממשלה, אין הרבה יעילות בכך.

ועדה זו עתה עבודה, לא שלמה,

ומחובתה להמשיך לפעול, כי מצבנו חמור.

ועדה זו הצליחה בתפקידה, ועליה להמשיך בו.

ט. דיין:

ברצוני לשאול:

(1) האם פעלתם משהו ברשויות

המקומיות או בטכנות?

(2) לטן הלכו המפורטים, האם הם

לא עברו בדלת אחרת למשרדים אחרים? האם קיים נוהג לגבי קבלת פקידים?

קיימת ועדה ליועדת מנר צריכה למטר כל עובד חדש.

השר פ. לבון:

(3) האם המפורטים קיבלו פיצויים, ומה היה הקיטוץ הכספי לאחר תשלום

ט. דיין:

הפיצויים?

(4) כמה טכנות נשתחררו?

100 טכנות.

השר פ. לבון:

(5) דובר כאן שגם נוספו אנשים לטירות, האם המספרים עמדת הם

ט. דיין:

לאחר התוספת?

במשך תקופה זו נוספו 280 פקידים, כ- 70 - 60 מהם באו במקום אנשים שעזבו את הלירות. מבין 280 עובדים אלה חלק מכריע הלך למשרד האוצר, לכאלקת מס הגבושה והמקדמה.

השר פ. לבון:

האם אפשר לקבל מספרים על מספר הזוגות המועסקים בממשלה?

ט. דיין:

ועדת המסכים
23.6.53

ו. דיין:

(6) כפילות - בעת הדיון על תקציב מסדד הדמות בתברך לנו כי קיימת כפילות בעניני חיבור, ובאותם ענינים מטפלים מסרדי החיבור והדמות - האם טיפלתם בכך?

(7) עבודת הפקידות - האם טיפלתם בשאלת איכות עבודתם של הפקידים?

(8) מטעים - קיימת סברה שעל המטעלה לחלק את המטעים הנטושים בין כתייטבים, ולא שהם יעובדו על-ידי המטעלה, הדבר יהיה על-ידי כך יותר יעיל - האם קיימת מחשבה זו אצל הוועדה?

הער פ. לבנון: גם הפעלה תולית ליישב את השטח, אפשר יהיה לחלקו.

ח. רובין:

האם 3,000 המפורטים הם נוסף לאלה שפורטו קודם לכן, וכולנתי לפיטורי ה-1,000 ופיטורי ה-500? (הער פ. לבנון: כן).

(2) מה מספרי הפקידים שנתקבלו לעבודה בפרק הזמן בו פעלה הוועדה?

(3) ביצוע - האם הוועדה קבעה את שמות המפורטים, ואם לאו - באיזו צורה נקבעו השמות, מה סידת הסיתוף של ועדי העובדים והפיגוד המקצועי בפיטורים, ומה סידת השיקולים הסוציאליים שהובאו בחשבון?

(4) האם יש סידורים כדי להבטיח זכות קדימה בקבלת עובדים לעבודה של אותם הפקידים שפורטו בעת הרחבת השירות המטעלתי?

(5) האם אפשר לקבל תשובה של ההרכב הסוציאלי של המפורטים: הוותק, המצב המשפחתי וכדומה?

(6) במסעו תלונות, ביחוד לגבי מסדד הפנים, כי ביעול היה גם קצת סיבון מפלגתי. מה סידת השפעת ההסתייכות המפלגתית על בחירת העובדים שהוחלט לפטרם?

(7) האם השר יכול להסביר, מפילו בצורה פורפולרית, את סיבת הדפליצט בשירות הנסיעות והמדפיס המטעלתי?

הער פ. לבנון:

כאשר טוזיקים פכונית העושה רק מספר נסיעות ביום, זה טוריד את המשקטיביות הכלכלית שלה. פרט לזה, המכוניות לא היו תמיד טובצלות מבחינת יכולת הקיבול שלהן. אפשר להוסיף את הגורם האחרון, כי ההנהלה, במקרה כזה, אינה כל-כך דואגת לשפירה על המכוניות וניאולן המלא, כמו במקרה של ~~מורה~~ איש לה אינטרסיו פרטיים.

ח. רובין:

(9) האם הוועדה פעלה מתוך שיתוף פעולה איזה שהוא עם מבקר המדינה, שאחד כתפקידיו הוא גם לעסוק בענין זה.

הער פ. לבנון:

עבדנו מתוך שיתוף פעולה לבני ביותר עם מבקר המדינה. בא-כח מבקר המדינה השתתף באופן קבוע בישיבות הוועדה וגם בפע לותיה. בשורה שלמה של ענינים היו התליעאליות בינינו לבין מבקר המדינה, ולפעמים קיבלנו הטלצות שלו, ולהיפך.

ועדת הכספים
23.6.53

ח. רובין:

(10) רשימות יבוא - היות ויש לפחות 5 משרדים העוסקים בענין בצורות טובות ומוטטכיות לתת רשימות יבוא, האם טיפול מרוכז בענין רשימות על-ידי מוסד מטטלתי אחד אינו עשוי להביא לידי קיטוצים בהוצאות מדמיניסטראטיביות?

הער פ. לבון:

כל משרד עוסק במטח שלו. איני חושב שזה יביא לייעילות, אבל לא טיפלתי בשאלה זו.

ח. רובין:

האם המטטלה אינה חושבת להאגים במקצת את קצב הפיטורין, בטיס-לב לאבטלה ההולכת

וגוברת?

ט. כוז'רנו:

גם אני יודעה שאין להפסיק את עבודת היעול, וברצוני לשאול: האם יש החלטה לפזר את הוועדה, או החלטה להמשיך באיזור צורה אחרת בעודתה? אני מעריך מאוד את העבודה הזו, ולדעתי יש להרחיבה על שטחים נוספים.

אומר כמה טילות ביקורת, אם כי אני שבע-רצון והדו"ח שמסענו.

איני חושב שהדרך הנכונה לפתור את הבעיה היא על-ידי עבודת מתנדבים שעובדים מעל לזמן עבודתם הקבוע; הבעיה היא עמוקה, ואין לפן להסתפק בכך. עבודה זו דורשת מוטחים בשטחים השונים, כי מטק המטטלה, בחלקו, דורש מוטחים שיבדקו את יעילותו.

קיים מטקט נוסף. על-ידי הכפילות במטטלה אנו מבדילים את העבודה המדיניסטראטיבית במטק. הרבה חוקים חדשים דורשים לא רק סגנון חדש במטטלה, אלא גם במטק. יש להתאים את החוקים והצווים השונים לסגנון המטטלה, אבל יש להתחשב גם במטק אשר צריך למלא את חוקים אלה.

אני מקווה שנקבל תשובה חיובית על כך, שהמטטלה רואה בעבודת הוועדה התחלה צנועה שפבטיחה אפשרויות גדולות, ויש לכן להמשיכה. אני הייתי מסתפק שראינו את העבודה הזו.

היו"ר י. גורי:

היה ראוי להביא לידיעת המזיבור, בצורה שהמטטלה תפאג לזכרון, פרטים על עבודת הוועדה, אשר מעוררים מדי פעם בפעם כל מיני פירושים בעתונות, שאינם תמיד מדויקים.

הערתי השניה מתייחסת לדעה שהובעה על-ידי רוב חברי הוועדה, שיש צורך להמשיך בעבודה. רצוני להעמידכם על עובדה, שהשר לבון פתח במטרו: "בשלב זה, נסתיימה עבודת הוועדה". פירוש הדבר, שעבודת היעול של המנגנון לא נסתיימה, בין אם היא תימשך באמצעות ועדה זו, או על-ידי גוף אחר. ברור לי שזה שלב אחד בדהכי היעול של המנגנון, ובמסלך למאג דרכים נוספות לייצל את העבודה. טבאינה זו התעובה ניתנה בראשית דבריו של השר.

מד.

השר פ. לבנון:

חבר-הכנסת קלמר גילה התענינות בהרכב הוועדה. חברי הוועדה היו, פרט לשר לבנון, - מר בן-מנחם, מר זנגי שהוחלף מאחר-כך על-ידי מר ינאי, מר מלמד, מר מירון ממשרד הפנים שהוחלף על-ידי מר מויאל, מר קולק ממשרד ראש הממשלה ומר בר-סלע ממשרד הסעד.

כיצד פוטר העובדים? על כך כבר דיברתי. הוועדה לא עסקה בקביעות שמיות לפיטורין, היא בדקה משרד משרד לחלקיו השונים, קבעה מה התקן הנוסף לכל מחלקה או אגף, לפעמים הוסיפה ולפעמים הפחיתה. המטרה שנתתי לכם על פיטורין הוא לאחר כמה וכמה תוספות אשר אישרנו. בזה גמרנו את תפקידנו, והענין הועבר למשא-ומתן בין הנהלות המשרדים לבין ועדי העובדים.

רצוני לקבוע כי כל הפיטורין נעשו בהסכמה - וזאת גם במשרד הפנים - עם ועדי העובדים. כמוכן שהיו חילוקי-דעות טבעיים בין ועדי העובדים להנהלות המשרדים, לא כל-כך על מספר הפיטורין כמו על ההרכב האישי. והדבר טבעי, כי ועד העובדים רואה את הענין יותר מתוך שפורפת של זכויות סוציאליות, ואילו המשרד רואה זאת באספקלריה של צרכי המסד. ברוב המקרים הוסגה תוצאת-פשרה, וזה היה תלוי במידה רבה בכוח עמידתו של המשרד, אם הוא יודע לעמוד על דעתו אם לאו; ודעתו לא היתה מתוך נימוקים צודדים אלא מבוססת על צרכי עבודת המשרד. אני יודע על הרבה מקרים בהם קיבל ועד העובדים את דעת המשרד.

אני מתייחס בכבוד רב לעמדה הסוציאלית המובהקת של חבר-הכנסת קלמר, אבל איני מקבל אותה. אי-אפשר לבנות מנגנון על-פי קריטריונים סוציאלים של זקנה ומספר ילדים. לא אניד כי הפיטורין היו על שהרת היעילות, אבל לא היו לפי קריטריון סוציאלית; ויש משרדים בהם נעשה הדבר באופן יותר מוצלח, ואחרים - באופן פחות מוצלח, זהו כבר ענין אשר בתהליך כזה אי-אפשר למנוע. האמינו לי, כי לפטר 3,000 עובדים, אשר שלושת-רבעים מהם הם קבועים, אינה טלאכה קלה כל עיקר. בדרך-כלל נראה לי, כי העבודה נעשתה במידה רצינית של התחשבות בצרכי עבודת המשרד ובזכויות העובדים גם יחד. על-כל-פנים אני קובע - אם כי יתכן שיש כמלה שאינם טבעיים רצון - שהעבודה נעשתה בהסכמה ובהבנה עם ועדי העובדים.

עבודת זוגות ושאלת השעות הנוספות. - על שאלה זו אינני יכול לענות בשם הממשלה; אני יכול רק לומר את דעתי הפרטית בנדון. לדעתי אי-אפשר לבנות עבודת משרד על כך שלכל שעה נוספת יזמינו עובדים מהלשכה, זה ההיפך הגמור מכל יעילות.

מה שנוגע לענין הזוגות, אין לי סטטיסטיקה בנדון, וגם איני מוכן להוציא אלפי לירות כדי לעשותה. בטוחני כי זה ענין של מספרים קטנים שאינם פותרים או עונים על השאלה. אני, על-כל-פנים, לא הייתי מסליץ לקבל זאת.

הדאגה למפוטרים - זו אינה מתפקידה של הוועדה. מטחתי לטמוע כאן כי חברי הוועדה מוכנים להטיל עלי כל-כך הרבה תפקידים, אבל ממסלה אינה יכולה לעבוד בצורה כזאת. ענין היבוא טייך לקביעת פוליסה - חבר-הכנסת פורדר - ואין זה מתפקידה של ועדה זו או אחרת לקבוע זאת במקום הממשלה. ד"ר בדר, למשל, חושב שאין להוציא כל-כך הרבה חוקים הלנים במסים - אבל זהו טוב ענין שרק הממשלה יכולה לטפל או לקבוע אותו. מציעים כאן הרחבת סמכויות, שהיא בניגוד להגיונה של ועדה ממין זה ובניגוד להגיונה של כל ממשלה סדירה, אשר צריכה לפעול לפי חוקים מקובלים. הממשלה קובעת את הפוליסה, והשר או הוועדה מנסים להסדיר את הענינים על הצד הטוב ביותר במסגרת זו. אני בגלוי, לולא האבטיים והמפלגות, הייתי מקבל על עצמי להסדיר

מד.

הסר פ. לבון:

את העניינים בממשלה באופן הרבה יותר חסכוני, אבל הדבר הוא בלתי אפשרי. ואותה שאלה היתה קיימת לו חבר-הכנסת בדר היה בקואליציה בטקוטו של חבר-הכנסת אליטר, זה לא היה מסנה כמלוא גיטה. פתוך כך, היו כמה וכמה עניינים אשר לטפרע ידענו שאין לגשת אליהם גיטה חסכונית או יעילותית גרידא.

לא היה כל צד מפלגתי לעניין הפיטורין - אני שולל דעה זאת. רצוני לקבוע כי במשרד הפנים - פרט לכמה משרות מפתח, וידוע שעת החלפת השר הוא מעביר את עמדות הטפתח לאנשים שהוא יכול לעבוד עמם - בעשו הפיטורין על-פי הסכם עם ועדי העובדים ונציבות המנגנון. יתכן מאד כי במקרה, מרבית העובדים שפוטרו במשרד הפנים היו דתיים, כמו שאני יכול להניח, כי מרבית העובדים שפוטרו במשרד המסחר והתעסיה היו חברי המפלגה שלי. זה נבע מתוך העובדה שרוב העובדים במשרדים אלה היו כאלה.

לא עסקנו בשאלת הדאגה לטפוטרם, ואיני יודע כיצד הוועדה יכולה לפטר 3,000 פקידים ולמצוא להם טקוטות עבודה, ואפילו עצתו של חבר-הכנסת בדר אינה עונה בדיוק על הטקרה הנדון, מפני שאני מפקפק מאד אם עובדים אלה, ברובם הטכריע, מתאימים להליכה לכפר. זו שאלה כללית של יכולת המדינה לעזור להתגבר על מכת חוסר העבודה. דבר אחד הובטח לגבי הטפוטרם, כי במקרה של התרחבות השירות הממשלתי, במידה שיגיו בין המפטרדים אנשים המתאימים לתפקיד, תביה לבט זכות בכורה להיכנס לשירות.

הקיסוץ התקציבי - קשה לקבוע זאת, כי תלוי כיצד עושים את החשבון. אם נאמר שהסכום המטוצע אשר מטכר כיום עובד מדינה, כולל זכויות סוציאליות, הוא 2,000 ל"י לשנה, אפשר לקלות לעשות את החשבון. חושבני כי הפיטורין והקיסוץ שבעשו בשטחים הסונים מצטברים לסכום של 8 - 7 מיליון ל"י.

רוב ההמלצות שלנו כבר הוכנסו בתקציב שהוגט, הודות לעובדה שהייתי חבר ועדת התקציב של הממשלה. איני יכול לוטר שאין טקום לקיסוץים נוספים בתקציבי המשרדים הסונים, אבל רצוני להעיר את תשומת-לב חברי הוועדה לסכנה זאת, שאני חושב אותה לעיקרית. וועדת הכספים יחד עם המטובה על התקציבים באוצר, צריכים למצוא לה פתרון. את הסכנה העיקרית אני רואה בקבלת עובדים קבועים נוספים, אלא באותו שטח שנקרא "תקציבי פעולות ועובדים ארעיים" היות ודבר זה אינו כלול בתקן, ואין למעשה כל מכשיר לבדיקת הדבר, הרי שבטוח זה אפשרות המשרד ליצור עובדות קיימות היא גדולה מאד, ואתם יודעים את טציאותנו - כאשר כבר יצרתם עובדה הרי היא שתגלגלת בכוח עצמה. לגבי עובדים קבועים וזמניים קיימים שני סייגים: ישנו התקן שעליו אחראית נציבות המנגנון, וקיימת גם ועדת הקפאה, שטורכבת מטר הפנים, באי-כח האוצר ונציבות המנגנון, ובלי אישורה אין אפשרות לקבל אף עובד נוסף. בנוודה זו, של תקציבי פעולות ועובדים ארעיים, הדלת פרוצה, ואין כל סייגים, ואני טפנה את תשומת-לבכם לכך.

קשה לי לענות על השאלה מהו היחס בין מספר הטפוטרם לבין המנגנון הכללי. אם אקח את המשרדים בהם טיפלנו, ואכלול בתוכם לא רק את הפקידים אלא גם את הפועלים, ובמשרד הבריאות גם את הרופאים והאחיות - נגיע למספר של 29,000 - 28,000 עובדים מכל הסוגים. 3,000 - 3,200 הטפוטרם מהווים 12% - 11% מכלל העובדים, וזהו אחוז גבוה, לדעתי.